

5-2

Առնչումն

1862 N3

32
1862 W3 (2 სუკო)

PLS.

1862 W3 (2 სუკო)

..

თაყვანის მტემელთ რის გუნდი, გარე შემოგტრფის
ფარვანსებრ,

რად ჰსურეს ყოველს მათგანსა ეჩქვებოდე მშუქნივერებრ?

ქებათა მათგან უგულათ, რად ი მენ სიამოვნებით?

რომელნი ფრად ჰხარობენ შემცდარნი იმედოვნებით.

ვით დაკარგულს მე მათ შორის მვის მსჭდებიან

იჭენი ისრად,

არც მოხედვთ, არცა სიტყვთ. არა დირს მყოფ სინუკეშოდ:

რამ მით ეგებ სულის ღელვს, ესრეთ მკანკვი დაშა-

წესადეს! —

გაშმაგებით სიუჭარულის ძალა ეგებ დამიმშუდდეს!

არა უწეი, აღი ტრფობის ვითარ ძლიერ გულს მკვ-

ვნების?

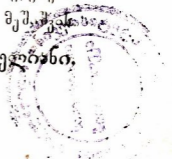
არ უწეი, თუ მას უამს ვითარ სული ჩემი, იტანჯობის?

მარა გიცნობ, მისთვის მრწამსარ... კვლად ღჩინი

გულს მუწქვას;

დაცინებით ვუმსურ რაყიფთ რომელთგან არღა მუშუქვას?

თ. გრიგოლ ორბელიანი.

11630

დღეს დედამიწას ცას შევაერთებ,
 დღეს როკორცა მსურს ისე ვიძეუებ;
 დღეს მე ვარ მეტად დიდი მდიდარი,
 მე მახლავს დღესა ურიცხვ ჯარი.

თუთ ზღექსანდრე მაკედონელი
 დღეს არ იქნება ჩემი მძღვეელი.
 ერთი მაკლია: არ მომდის ძილი,
 ეტეობა დღეს ვარ ბახუსის ძული.

თუ ასე დაუნჩე, ვერ დავიძინო,
 მომიდგით ახლო მაშ ისევ ღუნო.
 ჩემი ოსტატი ის იყო დღესა,
 იმან მასწავლა მე ეჭულა ესა!.

დიმ. ბერიევი.

ახალი ამბები.

კარგია დიდი კაცის მკვლობა და ნამე-
 ტურ დიდი ჩინის ქონა, დიდი ჩინოსანი
 რომ ვიყო უშეშველია, რომ რაც უნდა
 დავერო ქველა დიდი სიამოვნებით წაიკით-
 ხუნ, მოვლენ და მეტყვიანს: «დმერთს
 შენთვის დიდი კაცის მკვლობა და ჩინიც
 მოუცია და მასთან ძალიან ნიჭიერი
 კალამი, თქვენნი სტატია ცისკარში ისე
 ბრწყინავდა, როგორც ვენერა თავის თანა-
 მეტოლიდგან.» მაგრამ მე საწეაღი, არა თუ
 დიდი, არც ჰაწაწინა ჩინის ჰატრონი ვარ
 და რაც უნდა დავერო მანც არავინ
 წაიკითხავს, და ამ მიზეზისათვის დავიწეებ

ნელ ნელა დაკბობას და მოვასხენებ
 აქაურს ამბებს ვისაც არ გაუგონია და
 სურს რომ გაიგოს. ბატონებო, ჩუწნში ისეთი
 ნეტულება გასლავს რომ როგორც ცისკარს
 მიიღებენ თუ არა, მაშინვე დასედვენ თუ
 ვისი რა სტატუები არის, თუ ავტორის
 გვარი მოეწონათ მაშინ სომ დიდი სიამოვნებით
 წაიკითხუწნ, თუ არა დააკდებენ
 და დასევენ, ასლბ მოვასხენებო, სოგს
 ძველს და სოგს ახალ ამბებს, მაგრამ
 ბატონებო, არ გეგონათ თუ ამ ჩემ სტატიას,
 ვისმეს შეგონებით ვსწერდე ან და გამოჯავრებით
 (სოკიერთებივით). არა, ღმერთმანი
 არა! წარსული თჯს თებერვლის ცისკარში
 უ. ეფთვიძე წერეთელმა ინება, რამოდენიმე
 სიტყვის დაწერა თ. ი. ჭავჭავაძესე, და
 ამ სტატიაში მაღიან ბევრი ხალსი აკვლანა
 არაკა, ასე რომ თითქმის რა დროსაც
 უნდა გაგველოთ ბუღვარში შეჭველია,
 რომ გაიგონებდით. ჩემი ეფთვიძეს სტატია

წაიკითხო! თქვენს ნუ მომიკვდებით ძალიან კარგი სტატიაო, ძალიან კარგა დაუწერათ. ჭავჭავაძესო.» ეგრეთუჭ ბევრს ოჯახებში გაიგონებდით ეუთვიმე წერეთელსე ლანარაკს. ვგონებ არ ვიცი შეჩვენებოდა თუ რა მისესი იყო, როცა ბულჯარში მარტო დაგდიოდი, სულ ეს სიტუაქები მესმოდა» ეუთვიმეს სტატიაო.» საშინელი. შეჩვენებული რამ არიან ზეტერბურღში ჩვენსი ემაწვილები გუშინ ერთმა ჩემა ამხანაგმა მიამბო, რომ ვითომც უ. ეუთვიმე წერეთლის სტატიაზე ზასუსს აზირებენ, და ვნახოთ რავარი ან როგორი იქნება უ. თერგდალეულების სტატიები. ჩვენს არ გვეშინიან იმათი გარწმუნებთ, რომ ძალიან ვემსადებით მიუგოთ ჩვენს მაგიერი ზასუსი» რა საკვირველია არა საწინააღდეგოდ სასოგადოებისა.» მართლა ეს რას გავს ბატონებო, ახლანდელი ჭრელაძეების მოქმედებები, თითონ არ იციან რას შობიან, იმასიან: ჩვენა ვართ, ჩვენ, და

ბოლოს კი ვხედავთ, რომ სულ ტყვილად უვიროდნენ. მათ უვიროლს აბა რა სარგებლობა მოუტანია? სრულიად არასფერი! სულ ერთი ეფექტის და თერგ დალეულების წამხედურობით უვირიან, და აშენებენ: თუ რას, თუ რას, ანგარიში არ აქვთ ამათ ჰლანებს. წინეთ ამისა, როცა მარძალს ვირჩევდით რა ჰლანები დახატეს, რომ იცოდეთ ბატონებო სწორეთ ვაკევირდებთ; აბა თქუენი ჭირიძე: რიონში ჰარასლოდი შემოივანეს ქუთაისამდის, მერმეთ ქუთაისი-დგან ქალაქამდის რეინის გზა გააკეთეს, ასე რომ, იტალიის ოპერაში წავიდნენ სალამოსე და ვანსშათ კი ოპერის შემდგომ ქუთაისში მოვიდნენ. ბარაქალა რეინის გზავ! რაღა, რჩევა რომ კითხოთ არიან ეოჩი-ლები, მაგრამ საქმეში სუსტობენ, არა-ფერია, ემარწვილები ბრძანდებიან, ეოველი ფერს მიეწვიან, თითქმის არც ვაერანი წაუვათ მუხლად !!! ამას წინეთ, კემნასიე-

ლებმა სასოგადოების შეწევნით წარმოადგინეს ქუთაისში სსუა და სსუა თეატრები:» ღარიბების სასარგებლოდ» მაგრამ თეატრის გათავების შემდგომ კლუბში კარგი მსწინმელობა ქონდათ, ასეთი მსწინმელობა კი ქონდათ რომ თითქმის» ღარიბები» დაავიწყდათ. ღმერთმა უშველოთ მეც დამალევენეს ერთი ორი ჭიქა ღვინო და არ ვიცი რა ცალა მუშხუნა იყო ისეთი კარგი კი რამ იყო, რომ ბევრი ვლოცუ იმის დალევინებისათვის. დიდი ხანი არ არის რაც გიანსვენ ჩუჭუნ ქუთაისში კომუნდიანსიკები, არ ვიცი რა მიზეზისათვის ემხიან კომუნდიანსიკებს, ქუთაისში უფრო მართალი სახელი უნდა იყოს, ვკონებ თუ არ მეშლება «ფოლტიჟორები» თავის დღეში არ შესთომიან ამისთანა ბედნიერებას ეს კომედიანსიკები, ვკონებ ბოშვიც არ აკლია არც ერთს ამათს წარმოდგენებებს. ძალიან ფულის მოკებაში არიან. იმხიან ამისთანა ძვირად უოფილა

სადმეო თითქმის ეგროზაშიდაც სასულ კათ-
ქმული აზრით, და დასამტკიცებლად თავიანთი
სიტყვებისა მოწმობენ იმ ზირებთ რომე-
ლიც ყოფილან რუსეთში. მაგრამ ბატონებო,
ეს რასაკავს? რუსეთეძეებს რომ მოეწონათ
უეჭველათ ჩეტნც უნდა მოვიწონათ? რა
ზირობაში, ან რათ, ნუ თუ ყოველიფერი
უნდა მოვიწონათ რაც იმათ მოეწონოს?
აზა, აზა! თუ აზ გამიწერებით ერთს
მოგახსენებთ ამდონ ფულს, რომ სარჯავს
ჩეტნი სასოგადოება სულ ტყუილია უბრალოდ,
ის უძობესი აზ იყო, რომ ჩეტნი საკუთარი
თეატრი გვქონოდა? ძალიან სასარგებლო
რამ იქმნებოდა. ნუ თუ კომედიანსიკების
ეულება სჯობდეს? აზა, თამამად ვიტყვი აზა.
ასეთი რამ ჭოკუსნიკი განჯავს ჩეტნი
წვერიანი გერმანი, რომ მართლა გასაკვირალი
რამ აზის უბრალო ხალხისათვის, მაგრამ
ერთჯერ თუ ორჯერ. აბა ერთი დაუკვირ-
დით ვისაც თქუტნგან თეატრი უნახავს

და წარმოიდგინეთ კი ზირ უთნეველად თ. გ. ერისთვს მელოდრამაში „შეშლილი“ საცა გოქი ქალი შავ კაბაში თმა გაშლილი მღერს და ღაზარბაგობს. მე არა მგონია ქართულწლისათვის ამასე უკეთესი კარტინა ვინმემ მოძებნოს. მაგრამ თუ ისე წარმოადგინეთ ქართული თეატრი, როგორც ვუფხვს ტეაოსნის წარმოდგენას აზიურბდით, მაშინ უეჭველია რომ ცუდი რამ იქნება ჩუქნი ქართული თეატრი. ბატონებო, თქვენსე კარგა მოგესსენება, რომ აკტიორობა და აკტიონობა თვალ ტანადობასე კი არ არის, ესეც ერთი დიდი ნიჭია და ნამეტურ იმ კაცმა ან ქალმა, როგორ უნდა ითამაშოს რამე როლი თეატრში, რომელსაც არც თეატრი უნახავს და არც შეუძლიან წარმოადგინოს თუ რა რიგია ან რა არის თეატრი. შარშან ვუფხვს ტეაოსნის წარმოდგენას რომ აზიურბდენ, მაშინ მისთანა აკტიორებს ეძებდენ, როგორიც მოქმედნი ზირები

ამოვნებით აზიან ვეფხვის ტუაოსანში წარმოდგენილი ის კი აღარ განიმჩნეს, რომ იმ კაცებს, რომელიც დღეს თავიანთი ახოვნებით სასულ განთქმული აზიან იმერეთში შეუძლიანთ თუ არა ითამაშონ როლები იმ გრძნობით, როგორც გრძნობას და აკტიორის მისრა მოსრას თითონ ჰოემა თხოვილობს. ნუ თუ ჩვენს მჯუღრებელს, უნდა დავეჯერდეთ აკტიორების მოსულობას ე. ი. იმათ სიმაღლეს, მოსულობას და ზირის სასულობას? მე მგონია რომ, ამ გვარი სიკეთე აკტიორებისა ძალიან ფუჭვა, ნამტურ ვეფხვის ტუაოსნისათვის, რომელიც ძალიან ცუდათ არის გადაკეთებული და მეტის მეტი დიდია თეატრში წარმოსადგენათ. და ამ გვარი კომენდიანოები, როგორც ესენი ბრძანდებიან იმოვიან ფულებს თუ არა მაშინვე თავის გისსაკენ გაუდგებიან. ან კი რაღა მოგება ექნებათ მაშინ როცა ერთი და იგივე წარმოდგენას ათას ჯერ განიმეო-

რებენ. მაგრამ ახლა კი ცხოვრებაში არიან. ვისაც უნდა შესედოთ ეოველი კაცი მირბის ამ ბუღვარში, რომ დაუძახოთ: აი მისილი, კოსტანტინე, გიორგი, ვასტანგ და სსუტბს სად მიღისარ, უეჭუტლია თავთაც და სელებითაც განუტუნებს, რომ კომენდიანიკე-ბასან მიეშურება. გული შემიწუსეს ამათსე ამდონმა ლაზარაკმა, აიგუშინ იმისთანა წარმოდგენა იყო, რომ ვერ იმისთანა არ ეოუილა. სასამართლო ხდგილებშიდაც მეტსე აღარაფერსე ვლანარაკობთ აი კომედი-ნიკები და კომენდიანიკები. საშინელი რამ ზარ-ლი მოუვიდა ჩუტნს ბუღვარს სასამართლოების წინ რომ აღაუაფის კარებია. აღარ ეშვებთან სალსი დილიდამ სალამომდი თუ ჭიან ზაზიროსს სმენ, თუ ლანარაკობენ. ვისაც ახალი ამბის გაგონება გნებავთ აქ მობრმანდით და გაიგონებთ. არც კვირება ამისათვს და არც აღდგომა მოუხსვენებელი, რამ არის საწვალი. ჩუტნი

ჩუტნი სასოგადოება დიდიდგან საღამომდის ვისიტს უკეთებს ამ ჰატარა ადგილს. ისე გაუჭირდა საწვალ ამდონი სტუმრია-ნობით საქმე, რომ ქუტსენელში გახარვას აწირებს. ძალიან ძირს დაიწია იმ ადგილს ჩუტნიმა ბურვარმა, ასე რომ ცოტა წვიმა როცა არის, მისთანა ტბა დგება სოლმე ამ ალაუაფის კარებთან, შეიძლება რიონის ჰარასოდმა თავის უუღლდ იაროს. დირს მსოლოდ რომ ჰატარა თსრილი გაჭრან ახალ სიღამდის და მერე რა საუურველია, რომ თავისუუღლად შამოვა რიონის ჰარა-სოდი როგორ უნდა ვიფიქროთ თავ შესაგროებელი ადგილი იქნება ბუტკასთან და უნდა განვიძრასოთ, რომ გვიან თუ ადრე ის ადგილიც ძირს დაიწევა, მაშინ უეჭვე-ლია რომ გათსრიან თსრილს და შეაერთე-ბენ, ასე რომ ახლის ვენეცია იქნება ჩუტნი ქუთაისი. მაშინ უუურეთ ჩუტნს სასოგადო-ებას ჰატარა ნავებს გაიწეობენ და დაიწეებენ

სეიწრობას და ვიწრობას. ერთი სიტუაცია განათლდა ჩუწნი ქუთაისი: კომენდიანტიკები სომ ქუწუწანასე არ არის ამათთანა, რიონში ჰარსხოდი შემოდის ბუტკამდის და მერე კი რკინის გზა არის ქალაქამდის; მაგრამ ძალიან შიშობენ, რომ ხარაგაულის გზაში ვაგონი არ დაემტკრესთ და ამისათვის ჩუწნმა ჰრელამეებმა განიმრასეს, რომ ბუტკადგან გაივანონ თხრილი და წუალ წითელას შეართონ, მერმეთ წუალწითელა უდათ რომ შეაერთონ ჯიშურას, ცოტა ჯაფა მოუვათ, მაგრამ ამათ ფანტასიას ვერაფერი ვერ შეაყენებს, მერმეთ შეევებიან ევირილას და ევირილიდგან სსუა წელეებით მივლენ მოლითამდის, მოლითიდგან ცოტა ჯაფა დაჭირდებათ რომ ტკვარს შეაერთონ.—აი ბატონებო, რა ჰლანია და ან როგორ ნათლდება ჩუწნი ქუთაისი? ასლაც კი ღვთის მოწუალეებით კარგი განათლებულია: შვიდ საათსე ამოდის შსე და ექვსსე ჩადის

სიცხეებიც ძალიან არის, ასე რომ განათლებასთან არც სიცხე აკლია. რაღა უნდა მეტი ჩუქნს ქუთაის?—კმარა ამდონი ლაზარაკი ჭრელაძეებსე, ვიცით. როგორც ბრძანდებიან. მაგრამ ნუ თუ არა ფერი ვთქვათ იმ ემარწვილ ქალებსე, რომელიც ბძანდებიან ჭრელაძეების მსგავსი? იმათი ისტორია, რომ მოგიუქნთ, სწორეთ იმდონი, იქნება რომ ეს ჩემი სტატია თავს მოაბესრებს მკითხველებს და უძვობესია ვეცადო, რომ მოკლედ ვსთქვა, რამოდენიმე სიტუება ჩუქნ ემარწვლ ქალებსე: წმინდი ნინოს სასწავლებელს, რომელიც არის დაფუძნებული უგანათლებულეების კენინა ვარანცოვისგან, დიდი სარგებლობა მოაქვს, აი როგორ: ჩუქნი ქალები დიად კარგა სწავლულობენ რუსულს ტანციობას, საზოგადოებაში თამამად სხუა და სხუა საგნებსედ სჯიან. მათ თუძვა არ ასწავლიან ძველ კელსაქმეებს და ოჯახის მოვლას, რომელითაც აქამდის

იმერლის ქალები იუვენ ნაქები, მაგრამ
 ან კი რაღა საჭიროა ახლანდელ დროში,
 (მართალი არ გეგონოსთ)? მაგრამ ერთი
 სასოგადო შენიშვნა უნდა მივსცეთ განათ-
 ლებულ ქალებს: თქვენ რომ ქართულად
 ელაპარაკებოდეთ, ის ზასუსს გიგებს ეოველ-
 თუს რუსულებ (დიად დიდი მოსაწონია,
 ვაიმე)! მაგრამ ხანდისხან სიჩქარის გამო
 ურევს ქართულს, აი ამ რიგათ; ებოდუ
 კი მართალია, ჰაქალუსტა წადი, ია ნენავიყუ
 შენ, ეტო რას ნიშნავს, მნე ნენრავიტსია
 ძალიან, ბალიკონ, ზაჩემ გაბუტული ტი
 დღეს და სხვანი მრავალნი. ვაიმე, ვაიმე
 მე საბრალოს! რამოდენი გინებას და წვე-
 ვას გამოძიგზავნიან ემაწვილს ქალები, მაგრამ
 ბევრი იმათგანი კეთილი გულის ბძანდებიან
 და იტყვიან: რას ერჩით საწყალს მართლის
 წერისათვის, როცა თქვენ მაგრე ლაპარა-
 კობთ კიდე ცოტა დაგიწერათ, უეჭველია
 აღარ გაახსენდებოდათ. არა ბატონებო!

11630

გახსენებით და მოაზრებით ბევრს გავიხსენებდი, მაგრამ თქვენს წყენას ვერიდებო-
 ამას წინეთ სადილათ ერთ ჩემ მგეობარ კაცთან
 ვიყავი, ერთმა უმაწვილმა ქალმა ფანჯარაში
 გაიხედა და იკითხა: ეტო რა არის? სახლის
 სასელი ველარ მოიგონა ქართულებ, ველარ
 მოიგონა თუ მოიწონა თავი მით რომ
 ქართული დაავიწედა ისიც არ ვიცო. ამ
 ზატოისან ქალს ისეთი კითხვა მოუვიდა
 როგორც ერთმა იმერელის ღარიბის კაცის
 ქალმა სული მოიდგა, და მერმეთ კითხვა დაიწყო:
 ნეტავი ვიცოდე ის რა ბა-ლა-ქია რომელიც
 ქორცს და ქელს ცვამს. მაშინ მეორე იმე-
 რელმა მიუგო: ეგ ის ბალახია, რომელსაც
 უმაწვილობასე თქვენ კრეფდით და რჩე-
 ბოდით, მაგ ბალახს ქვიან ჭინჭარი; არც
 ერთსელ დაუშუსავს თქვენთჳს ხელებით
 და ძალიან კეთილის გულის უფილხართ
 რომ ავის დავიწეება ცცოდნიათ. მართლა
 ერთში კი ძალიან საქები ბძანდებიან ის

ზოგიერთი ემაწვილი ქალები, რომელსაც ვეპანით ჭრელაძეებს ძალიან ძლოცველი ბმანდებიან ხშირად დადიან სან მოწამეთას სან გელათს არა თუ მარტო ისინი? არა, ბევრი სსჭა ემაწვილები ჭრელაძეებითურთ. როცა წაბმანდებიან აი როგორც ამას წანეთ გელათს. ერთი ორმოც ცხენოსან ნაკლებ არ წავლენ; ცხენოსნობასე რა უნდა ვთქუა: ერთი მეორეს ჯობიან.-მაგრამ ჩუწნდა საუბედუროდ ხანდის სან ჩამობრმანდებიან მოსასვენებლად წუალ წითელას ზირსე გელათისკენ მწვანე მოლსე სის ჩრდილის ქუჭუ (რომელითაც ამტკიცებენ ქართლის მჯლობას), და არის საშინელი სმა და მოლსენა ასე რომ საცა აზარებდენ მისვლას, ის ადვილი ავიწელებათ და ევირინან მერე წავიდეთ; აი სვალ სვალ, მაგრამ იმ სვალ სვალობაში, რომ მიდიან მაშინაც, სსჭა და სსჭა მიზეზების გამო ველარ ასრულებენ იქ მისვლას. და რომ კითხოთ: სად ივენენ,

შეეჭვებია გეტყვით გელათსაო, მაგრამ აშო-
რის კი ბატონებო!!! დრომდის მძუღობით.

თერგ დალეული.

1862 წელსა

15 აპრილი.

ქ. ქუთაისი.

სასწავლებელი.

თითქმის ეოველთჳს ვხედავთ, რომ
მიზეზნი სხვათა და სხუათა კაცთა უბედურო-
ბისა არიან, ანუ მშობელნი, ანუ ეძარწუ-
ლობითის ჟამისა მეპატრონენი მისნი.-უბე-
დურობანი არიან ორ გვარნი, ერთი შემთუწ-
ვითი ზეგარდამოს განკებითა, რომელსაცა
სიბრძნე კაცისა ვერ მიხვდება და ვერც
დანახავს რათა აიცილოს თავისა თჳსნი-

საგან, ხოლო მეორე უბედურობა დაიბადება, კაცისა უკადრისისა ჩუჭულობისა გარეუნილობისა და ნამეტნავათ უსწავლელობისაგან; მიზეზნიუკანასკნელისა უფრო ხშირათ არიან მშობელნი, ამისათვის, რომ მრავალს მათგანს არა აქვს მზრუნველობა და არ შედიან მოცადინეობაში, რომ მათნი შვილი იყვნენ დაეცემებულნი იმ გზაზედ სწავლით და განათლებით, რომელიც კვადღეს გუბავს განსნილი უმაღლესისა მოწველებითა მთავრობისათა.

არიან მშობელნიცა, რომელთაცა ჭსურთ მისცენ შვილი სადაჲე სასწავლებელში, მაგრამ სხუა და სხუა უბრალონი მიზეზნი აბრკოლებენ, - მშობელს ჭსურს ვიდრე თავის შვილს ნახავს რუსულის აზბუკით, შვილმა იცოდეს: ნამდვილი ლაპარაკი, წიგნი, წერა, რაოდენიმე ლოცვა და კანონები თავის სარწმუნოებისა; და რადგანაც მშობელი ვერ შედავს იმ კვარს სასწავლებელსა, რათა

მისცეს მკლს სწავლა თავის სარწმუნოების ენაზედ, და არცა აქუს ღონე შეიუვანოს სახლში მასწავლებელი, არის დადუმებული, ჭკარგავს ოქროს დროებას თავის მკლსათჳს, ასე რომ, მკლი გაუხდება ჭასაკოვანი, რომელსაცა უდულს სისხლი ემაწვლობისა, და რომელსაცა არა აქუს შთაგონებული: შიში მღუთისა, ჰატივის-ცემა მშობელთა და მოწიდება მონათესავეთა, ესენი არიან ბევრჯელ მიზეხნი კაცთა უბედურობისა.

არიანცა საზოგადონი, რომელთაცა გულს მოდგინებით ჭსურსთ თავისის სარჯით გახსნა სასწავლებლისა, არა თუ თავის სარწმუნოების ენაზედ, არამედ სისარულით მიიღებენ თუ იმ სასწავლებელში დანახვენ რომ ბრუნემდეს სწავლანი სხუა და სხუა ენებზედაც; ამ გვარის საზოგადოებისათჳს საჭირო არს მხოლოდ კაცი, საზოგადოსაგან ჰატივისცემით მიღებული, და კაცი,

რომელსაცა შეეძლოს ერთის ხმით გააბედინოს სასოგადობას და მოიყვანოს აღსრულებასედ რაოდენ წლის სასოგადობისივე სურვილი.

იმ გვარს სასოგადობას როგორც შევასხენებ მიეთვისება ქ: ქუთაისის სომეხთა სასოგადობა, და კაცია ჰატევის ცემით მიღებული არის მათ-შორის სარქის-ეპისკოპოსი. ჰირველმა ისურა სასწავლებლისა გაღება ქუთაისში, სადაცა უნდა იყოს სწავლა, სომხურს, რუსულს და ქართულს ენებსედ, და მეორემ მოსცა მათ მღვდელი მათივე სარწმუნოებისა, მრავალ გზით გამოცდილი, სწავლასა შინა სამსავეს ენებსედ სრულყოფი და აღმასრულებელი ეოვლისა კეთილისა საქმისა ტერ-დავით იარაღოვი, რომელმანცა ჰირველ მოსვლასედე დაანახუა სასოგადობას თავისი გულმოდგინეობა, და სასოგადობამაც მახედა მაგალითსა მისსა, და შესწირეს

მათ და მრავალთა შეძლებისა მებრ თვისისა რათა არ დაჩნენ უნაწილონი დაწუბილს კეთილს საქმეში.

გასსნა ჩემიერ თქმულისა სასწავლებლისა არის მეოთხე თავი და ამ მოკლეს დროებაში იწურთვნებიან სწავლით უმეტეს ორმოცსედე ემარწვილნი, მე ჩემის მხრით როგორც ვხედავ სწავლასა მცირე წლოვანთა ემარწვილთასა, ვითარცა მამულის მოყვარეს მისარის და ვიტყვი; ზატივი მსრუნველთა, ზატივი და ნეტარება ფულისა შემწირველთა და ზატივის-ცემა მღვიმარებით მრომისა აღმასრულებელსა, და არიანცა მრავალნი მოიმედენი, რომ უკეთუ სწავლა და გულსმოდგინება რომელიც დღეს ბრუნავს ახლად გასსნილს სასწავლებელსედე დარჩება საუკუნოთ, უვეჭველათ განიდვიძებს ბუნებითი ნიჭი საქართველოთა ემარწვილთა ქუთაისში, და ნიჭიერება კეთილის . . . ათა და განათლებითა განვრცელებული, განამორებს

კაციისაგან ეოკელსავე უკადრისობას და მასთანავე მანკიერსა უბედურობას.

თავადი გიორგი თუძანოვი

სტატისტიკა ხალხის სიცოცხლისა.

ანგლიის გასეთში არის დაბეჭდილი შემდგომი: «ქუჩის ჰირზედ ირიცხება ხალხი ათი ათასი მილიონი. ეოკელი ესა, რომელიც ცნობილი არის, და რომელსე-დაც ღაპარაკობს ეს ხალხი, შეადგენს სამი ათას სამოცდა ერთამდინ, და ამ ენებსედა ხსენებობენ ათასი სარწმუნოებანი. საშუალო კაციის სიცოცხლე არის ოცდა ცამეტი წელი და ექუსი თოუნს; ახალ დაბადებულთაგანნი მეოთხედი ნაწილი იხრება გიდრე შუდის წლის ჭასაკის მისწევამდინ, და ნახევარ ჩადმეტ წლამდინ. ასის კაცი-დგან მხოლოდ ექუსი ჭსმლებს სამოცს წლამდინ და მეტს. და ათასი-დგან ერთი ძლიუს მინსწევს ას წლამდინ. — ხუთასის კაცი-დგან მხოლოდ ერთი ჭსცოცხლებს ოთხმოც წლამდინ. ათი ათასის მილიონის მცხოვრების ხალხი-დგან ოცდა ცამეტი მილიონი იხრება წელიწადში; ოთხმოცდა თერთმეთი ათასი ეოკელ დღე; სამი ათას შუდას ოცდა-ათი ეოკელ საათში; სამოცი ეოკელ მინუტში; მასსა-დამე ეოკელ სეკუნტში კვება თითო კაცი. — მაგრამა დანაკლისი ეს ახლად დაბადებულებისაგან. დედა-კაცი უფრო ბევრს მძლებს კაცსედა ორმოცდა ათს წლამდინ; ხოლო ამ ჭსსაკის შემდეგ დედა-კაცი ცოტასა ჭსსა-

ლებს კაცსეჲდ. იხოცუბიან და აბადებიან უფრო სშირად ღამით, ვიდრე დღისით. (*)

კ. რჩეულოვი.

ელექტრიკური გვირგვინი.-ფრანციის იმპერატრიცას ევგენიას უმსადებენ იმ გვარს საჩუქარსა, რომელსაც არაფერი არა შეედრებარა. წვრილ-წვრილის ბროლებითვან შემსადებულია გვირგვინი, რომელშიაც შეშვებულია შიგ ელექტრიკურად სინათლე. ეს სინათლე ეხვევა თავის გარეშემო. ბრილიანტები, ალმასები, ლალები და სსუა ძვირფასი თვლები, განათებული ამ ელექტრიკურის სინათლის შეშვებით, ბრწეინამენ ისე მრეელ, რომ შეიძლება სრულებით ბნელი ზალა, უსამთლოთ გაანათოს ამ გვირგვინმა. ეს სინათლე ისეთი იქნება, როგორც მუადღისას ბრწეინავდეს მზე, იქნება მრეელ დიდი სინათლე და ცხადი.

(*) ესევე სტატისტიკა მივიღეთ ნ. ბოდიშის ივ. დავიდოვისაგან, რომელთგანაც ვახსენებ ბოდიშს, რადგანც უფ. რჩეულოვის დავებუდევით, როგორც უფრო ადრე მიღებული. რედ.

სსუა და სსუა ანბავი.

I.—ახალი ანბავი —ოქრკ—დალეულისა.

II.—სასწავლებელი. —თ. კობრ თემისთვის

III.—სტატისტიკა ხალხის სიდიდისა, —გრაფიკისა და სხვა სხვათა სტატისტიკისა.

გელი მოსწერება

1862 წელსა

ქ. ცვოლსში, ქართლის ეურის აცისკრის რედაქციის, გუკას გერმანეთის სასტუმროს.

ფსო ერისის ქლის ცისკრის, ქ. ცვოლსში გუკას გერმანეთის რედაქციის, სალონის მწიგნობარს, ანუ სსუა ანბავის გერმანეთის მწიგნობარს ფული.

რედაქცია მისთვის აცისკრის გელის მოსწერ-
თა, ვისაც ქართლი დაკლავს და დასჯის
მოუვიდეს, მამანკე აცისკრის რედაქციის
ხელს მოსწერათ

ა. აცისკრის რედაქციაში, ცვოლ